

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče šte. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članstvo izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije po poštne proste.

Mi smo sila!

Veličastne delavske manifestacije, kakršnih še ni videla Ljubljana. — Desettisoč delavcev in delavk na mednarodnem mitingu. — Internacionalni zastopniki med nami. — Enotne strokovne in kulturne organizacije na pohodu!

Boj reakciji!

Mi smo sila! Delovno ljudstvo Ljubljane je bilo priča razmahu proletarskega pokreta Slovenije. Mi smo sila!

Ko so za »kavalerijo« proletarske armade, za rdečimi kolesarji zaplapolali rdeči praporji naših strokovnih in kulturnih organizacij, tedaj je postal očividni smisel pohoda tudi onim, ki ga dotlej niso hoteli razumeti. Ti društveni praporji, ponosno se dvigajoč proti nebu so pomenili vroče navdušenje za socializem vseh nešteti delavcev in delavk, ki sledé tem praporjem.

Bojne parole, delavske godbe iz vseh krajev, krepki možje in postavne žene, stari osiveli lesni delavci na vozu, kovinarji, živilci, sodarji v svojih delovnih oblekah, mladina — vsa ta tisočera množica je jasno pokazala, da reakcija ne more več zadrževati delavskega gibanja.

Vsi ti tisoči hočejo in bodo odpravili sramoto, ki jo je doživel proletariat v času razkola, da je ostal brez poslanca v parlamentu.

Nič manj pomembno pa ni drugo spoznanje, ki se je manifestiralo na teh slavnostih. Prvič po svetovni vojni so govorili slovenskemu razrednemu delavstvu inozemski sodruzi od internacionale, iz Francije, Bolgarije, Rumunije in Poljske. Bratsko združeni smo bili Nemci, Poljaki, Bolgari, Rumuni, Holandci; vse nas je navdajala ena volja, zastaviti vse svoje moči za osvoboditev delavstva, vsi smo goreli v eni navdušeni želji — boriti se za socializem skupaj z delavci vseh narodov. Tako so postale binškošne slavnosti slovenskega proletariata — najresnejša internacionalna manifestacija proletarske bojne volje.

Zato ostanejo ti dnevi neizbrisno v našem spominu in vedno nas bodo navduševali za nadaljnje delo.

Potek slavnosti. — Prihod inozemskih gostov.

V četrtek 2. junija je prišlo 12 avstrijskih delegatov iz Dunaja, Gradca in Celovca ter železničarska delegata iz Bolgarije in Poljske. Avstrijske sodruge so sprejeli na Jesenicah koviinarji z godbo. Pozdravil jih je s. Jeram v vznepenem govoru. S pozdravom avstrijske socialistične mladine »Freundschaft!« je odzdravil vodja koroške delegacije s. Triball, podpredsednik celovške delavske zbornice.

V Ljubljani je množica ljubljanskega delavstva z godbo in lampiončki spremljala goste v impozantnem sprevodu do hotela »Union«.

V »Unionu« je predsednik Strokovne komisije s. Jernejčič otvoril slavnostno sejo Strokovne komisije. Seji je prisostvovalo blizu sto ljubljanskih inozemskih sodrugov so govorili: Weigl z Dunaja, Makarov iz Sofije, Maksamin iz Varšave, dr. Newole, tajnik celovške del. zbornice, Poketz iz Gradca, od naših sodrugov so govorili: Jernejčič, Uratnik, Sedej, Ajdiškova, dr. Tuma, Bračinac iz Beograda in Svetek. Seja je napravila na vse, zlasti na inozemce najboljši utis.

Železničarski kongres.

V petek 3. junija dopoldan se je pričela v Tivoliju konferenca Ujedinjenega Saveza železničarjev.

Na kongres so prišli delegati iz vseh pokrajin države, prisostvovali pa so mu tudi razni gostje iz inozemstva, med njimi delegati avstrijskih železničarjev, odposlanec rumunskih železničarjev Balineanu, zastopnik poljskih železničarjev Maksamin ter bolgarski delegat Makarov. Kongresu je prisostvovalo okoli 150 delegatov iz Jugoslavije ter inozemstva.

Po otvoritvi je kongres izvolil predsedstvo: predsednik Jakob Kovač, I. podpredsednik Fran Družičič, strojnik iz Siska, II. podpredsednik pa Krajnik iz Maribora. Tajnik Saveza železničarjev Jugoslavije Jurij Stanko je v daljšem poročilu očetil položaj železničarjev v naši državi ter med protestom zbora ugotovil, da je prometno ministrstvo tik pred kongresom razveljavilo vozne legitimacije za rodbinske člane železničarjev.

Poljski delegat Maksamin je pozdravil kongres v imenu mednarodne transportne federacije v Amsterdamu, zastopnik avstrijskih železničarjev Weigl je sporočil pozdrave avstrijskih železničarskih organizacij, bolgarski delegat Makarov iz Sofije je pozdravil kongres v imenu bolgarskih železničarjev ter protestiral proti postopanju obmejnih oblasti napram bolgarskim železničarjem beguncem, ki iščejo v Jugoslaviji varstva pred svojimi političnimi preganjalci in ki jih naše obmejne oblasti konfinirajo. Nadalje so pozdravili kongres delegat štajerskih železničarjev Poketz, zastopnik delavske zbornice v Celovcu Triball, kot zastopnik centrale DZ v Beogradu Muzikravič, delegat rumunskih železničarjev Balineanu in drugi.

Popoldansko zborovanje.

Tajnik Saveza železničarjev Jugoslavije Jurij Stanko je poročal o dosedanjem delu saveza, nakar se je dopoldansko zborovanje ob 12.30 zaključilo.

Na popoldanskem zborovanju se je razvila živahna debata o socialni zakonodaji, o komercializaciji železnic, o materialnem položaju železničarjev, o stanovanjski bedi in gradnji stanovanjskih hiš in o notranje-organizatorskih vprašanjih. Končno je kongres soglasno sprejel več resolucij, ki so jih izdelale posamezne sekcije. Prva resolucija se nanaša na socialno zakonodajo. Kongres konstatira, da so splošne zakonite pravice (zakon o zaščiti delavcev, o delavskem zavarovanju itd.), ki temelje na državni ustavi in ki morajo glasom zakona veljati za vse delavstvo, za železničarje povsem potepane, ker se zakon o zaščiti delavcev ne izvaja na železnicah ter prometni minister sam z uredbo ureja bolniško zavarovanje železničarjev, ne uvažujoč osnovnih principov splošnega zakona. Resolucija protestira dalje proti kršitvi koalicijske svobode in preganjanju železničarjev-zaupnikov. Zahteva, da se železničarjem zagaranira koalicijska svoboda in pravo organiziranja ter da se končno potrdijo pravila Saveza železničarjev Jugoslavije. Zahteva, da se obstoječa zakonska zaščita delavcev v celoti raztegne tudi na železničarje.

Sprejet je bil tudi dodatek resolucije glede bosansko-hercegovinskih železničarjev optantov, ki žive že dolgo let v Bosni in Hercegovini, a se še vedno smatrajo kot tuji državljani, čeprav so si pridobili domovinsko pravico v krajih Bosne in Hercegovine.

Nadalje je bila sprejeta resolucija, ki se nanaša na gradnjo železničarskih stanovanj in ki ugotavlja, da država po devetih letih sama ni ukrenila ničesar za omiljenje stanovanjske bede, ter zahteva, da prične prometno ministrstvo v resnici končno z gradnjo modernih železničarskih stanovanj. Tretja resolucija se nanaša na komercializacijo državnih železnic. Konstatira, da je sedanji način uprave neekonomičen in neracionalen, oviran po raznih zakonih o upravi in državnem računovodstvu. Sedanji sistem je partizanski in birokratičen. Resolucija zahteva, da se prekine z dosedanjim načinom budžetiranja prometnih potreb. Uvede naj se modernejši način železniške uprave, da se uvede poseben nov upravni sistem, pri katerem bodo imeli odločilno besedo pridobitni krogi, delavci in država. Zadnja resolucija se nanaša na položaj železničarjev. Konstatira predvsem, da se je položaj železničarjev brez različne kategorije neizmerno poslabšal, zlasti še z najnovejšimi določili finančnega zakona za 1927.-28., s katerim so zelo prikrašani prejemki železniških uslužbencev in delavcev. Proti sedanjim železniški politiki kongres najodločneje protestira in zahteva, da se preneha s to politiko ter da se življenski in delovni pogoji železničarjev izboljšajo, zlasti, da se sprejmejo reducirani delavci zopet nazaj v službo in da se odobrijo dovoljni naknadni krediti za reguliranje plač in ostalih prejemkov železničarjev. Kongres tudi protestira proti

najnovejši odredbi prometnega ministra glede odprave voznih legitimacij za rodbinske člane železničarjev. V to svrhu se je izvolila tudi posebna tričlanska deputacija, ki je izročila direktorju državnih železnic v Ljubljani posebno spomenico.

Končno je kongres dal v petih točkah glavne smernice bodoči upravi Saveza železničarjev Jugoslavije. Predvsem nalaga kongres upravi, da izvede akcijo za materialno izboljšanje celokupnega železničarskega osebja, da izvede akcijo za modernejšo pragmatiko in delavski pravilnik na osnovi popolne garancije uživanja vseh z dosedanjimi zakoni zagarantiranih pravic in svobod, da uvede akcijo za ureditev starostnega, neugodnega in bolniškega zavarovanja železničarjev, da ukrene vse za izboljšanje položaja železničarjev na temelju razredne organizacije in da železničarji skupno z ostalimi delavskimi sloji vodijo akcijo za izvojevanje popolne koalicijske svobode ter da v enotni fronti odbija vse napade kapitalističnega razreda.

Kongres je dalje sklenil, da se prične s 1. julijem tk. izdajati glasilo »Ujedinjeni železničarji« dvakrat mesečno, in sicer enotno za celo državo.

Prijavil se je za besedo tudi g. Marcel Žorga, ki je bil radi rušenja organizacije in blatenja vodilnih sodrugov izključen iz železničarskega saveza. Kongres mu ni dal besede in je odobril izključitev in s tem pokazal, da strokovne organizacije ne bo noben političen agent rušil.

Nato je prišel v dvorano tajnik transportne internacionale Fimmen, ki ga je kongres živahno pozdravil.

III. balkanska konferenca železničarjev.

V soboto 4. junija se je vršila III. balkanska konferenca železničarjev in transportnih delavcev.

Pod predsedstvom generalnega tajnika I. T. F. Fimmena, Dvorana je danes častno zasedena. Že ob 8. so prišli v hotel »Tivoli« mnogi delegati. Do otvoritve plenuma konference so se vršila razna medsebojna posvetovanja in razgovori.

Pred svečano otvoritvijo konference je delavsko pevsko društvo »Cankar« zapelo delavsko internacionalno himno.

Generalni tajnik s. Fimmen je nato v svojem otvoritvenem govoru označil položaj in stališče Internacionalne transportne federacije, ki je osnovano na načelu centralizma. Da pa more centralni aparat uspešno, točno in pravilno poslovati, je izvedena dalekosežna decentralizacija po interesnih skupinah. Balkanske države imajo mnogo skupnih interesov. Balkan je bil doslej vedno gnezdo vojnih nevarnosti in zapletljivajev. Organizirani proletariat balkanskih držav naj stremi, da se balkanske države spremeni v države splošnega mira. Prenehati mora praksa, da bi se balkanski narodi še v bodoče izrabljali kot orodje balkanskega in mednarodnega kapitalizma za razne oborožene konflikte. Balkanska delavska federacija, del velike I. T. F., ki šteje nad dva in pol milijona organiziranih transportnih delavcev v 36 evropskih državah, naj bi uspela, da bodo v kratkem združene vse države Balkana. (Živahno in dolgotrajno odobravanje.) Vsi balkanski narodi naj se združijo v enotno balkansko republiko. Živela balkanska federacija!

S. Fimmen je nato prečital III. balkanski konferenci došle in poslano pozdravne brzojavke iz inozemstva. Generalni tajnik delavske strokovne zveze Sassenbach je iz Amsterdama poslal daljši pozdravni dopis, in želi konferenci najboljših uspehov. Tajnik mednarodnega biroja dela, dr. Živko Topalović, je v svojem pozdravu iz Zeneve naglasil potrebo ustanovitve delavske sindikalne balkanske federacije. Konferenco so nadalje pozdravili voditelji grških železnic in mornarjev, Foit za »Unijo čehoslovaških železničarjev« in drugi.

Delegat Luka Pavičević je nato v imenu združenih sindikalnih organizacij pozdravil inozemske delegate, osobito prisrčno delegata bolgarskih železničarjev, Makarova. Predsednik Fimmen je nato objavil dnevni red konference: 1. poročilo o koalicijski svobodi na Balkanu; 2. poročilo tajnika balkanske delav. federacije, Izajeva; 3. položaj železničarjev na Balkanu; 4. položaj brodarjev in pomorščakov in 5. vojna nevarnost. Radi odsotnosti tajnika Izajeva je bilo njegovo pismeno poročilo prečitano. Z

dnevnega reda je bila odstavljena 6. točka o vojni nevarnosti z motivacijo, da pride to vprašanje v razpravo na nedeljski vsedelavski manifestaciji.

Delegat s. Jurij Stanko je našo zelo obširno poročal o socialnem in materialnem položaju železničarjev v posameznih balkanskih državah. Konstatiral je na podlagi statističnih podatkov, da se je v vseh državah na Balkanu položaj železničarjev po svetovni vojni poslabšal. Železničarji morajo svoje pravice brantiti z vsemi sredstvi ter pazno čuvati, da se reakciji ne posreči odpraviti že pridobljene pravice in svobodščine. Odločno je protestiral proti militarizaciji železnic, ki je izvedena na tajen način v Jugoslaviji. Razpravljal je o dosedanjih uspehih podržavljenja železnic v naši državi. To se je izvršilo ne iz gospodarsko-trgovskih razlogov, marveč največ iz vojaških ozirov. Državne železnice izkazujejo sedaj velikanski deficit in oni faktorji, ki so bili popreje za podržavljenje železnic, skušajo sedaj izvesti s papirnatiimi uredbami komercializacijo železnic, ki naj bi na ta način postale zopet aktivne.

Konstatira dalje, da v nobeni državi na Balkanu ni precizno izvedeno socialno in starostno zavarovanje kakor tudi ne zavarovanje zoper nezgode.

Bolgarski delegat Makarov je v svojem simpatičnem govoru izrazil najpreje svoje veliko zadovoljstvo nad dosedanjimi uspehi konference. Po nalogu tajnika Izajeva pozdravlja kongres ter naglašja, da ne družijo jugoslovenskih in bolgarskih železničarjev samo skupni stanovski interesi, marveč tudi krvno bratstvo in sorodstvo. Zato si oboji podajajo bratsko roko za nadaljevanje borbe. Vsa akcija naj se usmeri po načelu: »Vojna proti vojni!« Ne bo mogoče, kakor je to bilo pred 50 leti in pozneje, da sta se dva krvna brata med seboj mesarila in krala. Sovražstvo med obema bratoma naj preneha. Naloga nas železničarjev je, da izvedemo enotno federativno organizacijo vsega delavstva na Balkanu. Tega ne bo mogoč nihče preprečiti. Železničarji pa se moramo tudi združiti, da preprečimo v slučaju vojnih nevarnosti prevoz orožja skozi naše države (viharno odobravanje). Koristi od svetovne vojne so imeli le bogatini, ki so zbežali v zaledje in bogateli, dočim je moral narod krvaveti na bojni fronti. Njegov govor so navzoči pozdravili z viharnim ploskanjem.

Delegat Poppel je v markantnih stavkih očetil obupen in nevzdržen položaj mornarjev ter apeliral na I. T. F., da pri-skoči balkanskim mornarjem na pomoč, kadar jo bodo klicali.

Predsednik Fimmen je nato zelo obširno poročal o koalicijski svobodi in o praksi državnih oblasti v posameznih evropskih državah s posebnim ozirom na stališče balkanskih držav.

Konferenca je z zanimanjem poslušala zaključni govor predsednika, na kar je bila soglasno in z odobravanjem sprejeta kratka resolucija, ki naglašja:

III. konferenca transportnih balkanskih organizacij pod predsedstvom tajnika ITF s. Fimmena, na kateri so bile zastopane organizacije iz Bolgarske, Rumunske in Jugoslovske, Grška pa po pooblastilu, konstatira, da v balkanskih državah, osobito v Jugoslaviji in Rumuniji ne obstoja koalicijsko pravo in da je onemogočeno svobodno delovanje organizacij prometnega in transportnega delavstva. Konstatira, da je položaj prometnega delavstva v teh državah zelo težak, da so njegove plače znatno zaostale za predvojnimi plačami in da se ne izvaja v polni meri starostno, neugodno, in bolniško zavarovanje. Konferenca zahteva, da se transportnim delavcem prizna pravica koalicijske, da se jim zagaranira stalnost, dalje 8-urni delavnik in eksistenčni minimum za obstanek. Konferenca apelira na ITF in ostale mednarodne delavske organizacije, naj podpo akcijo prometnega in transportnega delavstva.

Popoldan so prihajali vlaki s pevci iz vseh krajev v Ljubljano. V »Zvezdi« je koncertirala mariborska železničarska godba. Zvečer ob osmih se je v »Unionu« vršil

koncert delavskih pevskih društev.

Dvorana je bila natlačeno polna. Razpoloženje vzorno in navdušeno.

Najprej zapojó združeni pevski zbori pod vodstvom s. Kristla Perka »Slava Delu!« Mlade sodružice jih obsipajo s cvetjem.

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago

Brezplačna pojasnila:

FRAN KOŠ, LJUBLJANA,
Židovska ulica 5

Dobro so se izkazali pevci od »Enakosti« z Studencev in združeni pevski zbori Gorenjske s pevovodjo s. Ambrožičem.

Najbolj uglašene in čiste pevske glasove je pa pokazala »Grafika«. Inozemci jih niso mogli prehaliti.

Po odmoru so nastopili združeni pevski zbori Maribora pod vodstvom s. Omana. Mogočen zbor je moral ponoviti »Märzsturm« in »Slavo delavstvu« in ob koncu sporeda je zapel še die »Arbeit hoch!«

Dober zbor je »Solidarnost« iz Kamnika.

Pri »Cankarju« se odlikuje baritonist Zupan. »Cankar« je med splošnim navdušenjem zapel še internacionalo.

Poslednji so nastopili Zagrebčani s svojim vzornim zborom »Jednakost«.

Po izredno uspelem koncertu je delavstvo ostalo na vrtu »Uniona« med petjem in igranjem godb pozno v noč.

Kulturna prireditev je zaključila resno delo konference in napravila uvod za nedeljski

manifestacijski obhod

po Ljubljani. Udeležba ogromna, večja, kakor jo je kdorkoli pričakoval. Deset godb. Pevski zbori. Kolesarji. Rdeči društveni praporji. Skupine kovinarjev, pekov, pivovarjev, veteranov lesnih delavcev. Možje, žene, otroci. Ljubljana, Maribor, Trbovlje, Jesenice, Zagorje, Celje, Hrastnik, Zidani most, Tržič, Ptuj, Črna, Šoštanj, Kočevje — vsi kraji, vse stroke, staro, mlado, moško žensko, stotine, tisoči so se zbrali na manifestacijski obhod pod velikimi parolami:

Za enotnost proletariata!

Za veljavo delavskega glasu v občini in državi!

Za starostno zavarovanje!

Za brezposelno zavarovanje!

Proti vojni in reakciji!

Za internacionalo!

Za svobodo narodov!

Za 8-urnik!

Za politično svobodo in demokracijo!

Za razpis občinskih volitev v Ljubljani.

Take delavske manifestacije še ni videla Ljubljana. Manifestacijski obhod se je ustavil na Kongresnem trgu, kjer je ob prisotnosti

10.000 ljudi

prinesel pozdrave bolgarskega proletariata s. Makarov.

Za njim so pozdravili naš proletarijat Poljak Maksamin, Weigl iz Dunaja, Ballineanu iz Rumunije.

Nato je govoril v imenu slovenskega proletariata oblastni poslanec s. Petejan in s. Ajdiškova v imenu delavskih žena.

Kot zadnji je govoril tajnik transportne in ternacionale s. Fimmen, ki je med drugim izvajal sledeče:

Z dovoljenjem te manifestacije vzpričo internacionalnih predstavnikov vzbujaj v svetu SHS-vlada vtis, da je bolj demokratična, kakor je v resnici. Proletariat se mora vedno boriti in ne se zanašati na nikogar. Imel bo le toliko pravic, kolikor si jih bo priboril. Vojna nevarnost grozi povsod. Delavstvo se mora proti njej boriti. Toda glavni nasprotnik jugoslovanskega proletariata je jugoslovanska buržuazija. Proletariat vsake države se ima boriti predvsem proti svoji buržuaziji, proletariat vseh dežel bo tako najprej prišel do cilja. Zato vam je predvsem potrebno: **jedinstvo, jedinstvo, jedinstvo** (te besede je izgovoril srbsko). Če je sedaj razkosanosti delavskih vrst. (Klici: delavstvo zatirano, je to posledica »Živela amsterdamska internacionala!«) Na Rumunskem in Grškem še

niso mogoče tako lepe manifestacije in demonstracije proletariata. Ko smo se sestali v Sofiji na I. balkansko konferenco transportnih delavcev, so nas v javnosti mirno in lepo sprejeli. Komaj pa smo odšli, že so vrgli v kazemate najboljše voditelje ter jih postreljali. Slovenski proletariat ima veliko nalogo, da vodi razredno borbo na Balkanu. Slovensko delavstvo naj prevzame vodstvo in borbo za ustvaritev delavske republike na Balkanu. Samo naj se organizira enotno. Ne moremo si dovoljevati luksusa, da se še bolj cepimo. Mora protestirati proti vojni nevarnosti od strani Mussolinija, nastopiti je treba proti francoskemu in angleškemu imperializmu, ki skušata varovati svoje interese na Balkanu. Živela edinost vseh proletarcev! Živela balkanska federacija transportnih delavcev!

Mogočen vtis na javnost.

Kako mogočna in splošno pomembna prireditev je bila vsedelavski zlet, dokazuje najjasneje to, da pišejo o njem vsi meščanski dnevnik. Ti so nas vedno zamolčali. To pot nas niso mogli več. Tisoči zbranih in organiziranih delavcev so si napravili pot v javnost, tako da danes vsakdo ve, da smo tu in da smo vedno močnejši.

Dobro vemo, da nas naši kapitalisti neradi gledajo, da bi še vedno radi zatrli naše mlado gibanje z nasiljem, da bi nas zopet radi razcepili. Ali, ako bomo šli naprej po poti, ki nam jo je začrtal tivolski kongres zedinjenja, bodo ostale te kapitalistične želje pač samo želje. V tej kratki dobi po zedinjenju imamo same uspehe in nobenega poraza. Delavsko zbornico, prve poslance od leta

Zaigrale se godbe, odpeljal se je avtomobil z govorniško tribuno, tisočere mase so se razhajale in iz oblakov je začel rositi dež, kakor da sama priroda pozdravlja to vsedelavsko manifestacijo.

Popoldan je bila žal radi dežja slabo obiskana nogometna tekma »Svobode«. Vsedelavska veselica se ravno tako radi dežja ni mogla vršiti pod milim nebom. Bili sta zato dve veselici: ena v »Unionu«, druga v »Tivoliju«. Na obeh je bilo toliko ljudi, da je primanjkovalo prostora.

Zvečer so ljubljanski sodrugi spremlili z bakljado in godbami sodruge iz pokrajine na kolodvor.

Iz obrazov vseh je sevala radost, da ni bil zastoj ves trud, da delavec vstaja in se dviguje, odkar so se strokovne organizacije združile.

1921. sem, vedno naraščajočo armada članov in pristašev.

Kdor še ni veroval doslej v našo naraščajočo moč, ta mora verjeti v njo po tem Vsedelavskem zletu.

Zato, sodrugi, sedaj na podvojeno delo. Ljubimo svoje organizacije! Spoštujmo svoje zaupnike in voditelje! Kajti organizacija in disciplina pomenita za delavce vse. Spoštujmo sami sebe vsaj toliko, kolikor nas drugi cenijo. Ne zabavljati, ne povečevati napak, temveč vsak naj skuša najbolje delati in druge podučevati, ne pa čez druge zabavljati. Če bomo delali z ljubeznijo in s spoštovanjem do svojih organizacij in članov, bo naše delo kmalu obrodivo še lepše sadove!

Medsebojna sodružna ljubezen naj nas vodi v nove uspehe.

Kako mislijo avstrijski sodrugi o našem gibanju?

Naš urednik je imel razgovor s tajnikom celovške delavske zbornice, dr. Newole, o vtisih, ki so jih dobili inozemski delegati na prireditvah vsedelavskega zleta. Gotovo bo zanimalo vse, ako podamo v »Delavcu« mišljenje inozemskih sodrugov o naših razmerah.

Urednik: Kaj mislite v splošnem o našem gibanju?

S. Newole: Mislili smo, da bomo našli prav malenkosten pokret. Toda že sprejem na Jesenicah nas je veselo presenetil. Videli smo bojovno voljo pri vaših sodrugih. Tako lepega večera, kot je bila slavnostna seja Strokovne komisije v »Unionu« še nismo imeli v Celovcu. Pri konferencah, na koncertu pevskih društev in povsod smo videli, da imate mnogo mladih ljudi v gibanju. In kdor ima mladino, ima zagotovljeno bodočnost.

Urednik: Česa primanjkuje po vašem mišljenju našemu gibanju?

S. Newole: Imate dobre voditelje, med njimi tudi mnogo mladih, kar je glavno. Nimate pa dobrih, discipliniranih zaupnikov, ki bi vzdrževali stik med vodstvom in množicami.

Urednik: Pri nas pa zabavljajo ravno, da ni dobrih voditeljev.

Newole: Ravno tako govorjenje dokazuje, da vam primanjkuje zaupnikov, ki bi bili sposobni množico voditi. Članstvo vaših organizacij se bo dvignilo šele tedaj, ko boste imeli zaupnike, ki se ne bodo dali zavajati

po demagogijah, temveč ki bodo vsako demagogijo takoj spočetka strli.

Urednik: Kaj mislite o obhodu po mestu in mitingu na Kongresnem trgu?

Newole: Za vaše razmere je bilo to nekaj veličastnega. To znova dokazuje trdno vero vaših ljudi v socializem. Komunistični razgrajaci po shodu so se osramotili pred vsemi inozemskimi zastopniki, zlasti pred s. Fimmenom. Taki razgrajaci nehoté služijo reakciji in škodujejo delavstvu. Zato morate z vzgojo delavstva onemogočiti in iztrebiti take »komuniste« iz proletarskega gibanja. Ko se vam bo to posrečilo, boste imeli trdno in **enotno gibanje**. In ko boste enotni, boste lažje kljubovali reakciji.

Urednik: Ali se bodo zboljšale naše mednarodne zveze?

Newole: Prepričan sem, da bomo odslej imeli trdne in stalne medsebojne stike. Vsi naši delegati se vračajo navdušeni in vzhiceni nad vašimi prireditvami. Mnogo smo se naučili pri vas. To bomo povedali avstrijskim delavcem, ki si niti ne predstavljajo, s kakšnimi težkočami se ima boriti proletarijat, kjer ni demokracije v državi. Mi vas bomo podpirali v vašem delu. In že danes vas vabimo, da pridete polnoštevilno na zlet avstrijske socialistične mladine jeseni v Celovcu.

Zakaj na vsedelavskem zletu dr. Sima Marković ni dobil besede?

Vsedelavski zlet se je razvil v veličastno manifestacijo, v kateri so se neodgovorni elementi, ki so jo skušali motiti, kar zgubili. Med tisoči jih je bilo komaj sto. Ti elementi so napravili na koncu mitinga na Kongresnem trgu sicer malo rabuko s svojo zahtevno, da govori na shodu tudi beograjski profesor dr. Sima Marković. — Tisočglave množice so pustile kopicco razgrajacev osamljeno.

Da bo uvidel zadnji delavec, kako nepotreben je bil ta nastop in kako škodljiv je bil za delavstvo, naj posvetimo par vrstic.

Zakaj na shodu dr. Sima Marković ni mogel dobiti besede?

Glasi te razgrajacev, Enotnost, ima včasih svetle momente in napiše med kopo zlobnih in neumnih člankov, včasih tudi kak pameten stavek, ki se da tudi ponatisniti. Tako piše v svoji 20. številki o delavskem zletu in njega pomenu to-le:

»Mobilizacije delavskih kadrov so potrebne in koristne. Proletarskemu razredu, dajejo take mobilizacije mas potrebno samozavest in utrdijo vero v moč proletariata. Mobilizacija mas pa tudi silno podkrepi upravičene delavske zahteve, ker preko zahtev zbranih tisočev buržuazija in buržuazna vlada ne more.«

Dalje daje odboru za vsedelavski

VSakovrstna OBLAČILA

za gospode in dečke po najnižjih cenah edino le pri

JOS. ROJINA, LJUBLJANA.

zlet, sicer nepotreben, a vendar pravičen nasvet, ko piše:

»Po našem mnenju se ne bo zbralo delavstvo 5. junija radi bakljade in lampijončkov, temveč zato, da protestira proti gospodarskemu in političnemu zatiranju, zbralo se bo zato, da izreče svojo besedo, zato, da nastopi proti uvedbi absolutizma v SHS, da se zavzame za reducirane in da da izraza zavesti, da vodi do svobode le organizirana samopomoč proletariata. In kdor je poslušal in čul na shodu govornike, ki so dobili besedo, ta ve, da ti govorniki niso govorili od lampijončkov in da ni ostalo nič, kar bi mogel na manifestacijskem shodu dr. Sima Marković še pametnega povedati.

Zakaj je hotel dobiti on vkljub temu besedo?

Odgovor je samo eden:

Zato, ker je hotel na shodu tiste blatiti, ki so to veličastno manifestacijo omogočili in organizirali.

Že v drugi številki zabavlja »Enotnost«, govoreč o vsedelavskem zletu čez Amsterdamske strokovne organizacije in njih voditelje, ki so bivali med nami kot gosti. Na shodu, ki so ga organizirale in priredile naše strokovne organizacije naj bi se to ponovilo. Tam naj bi strokovne organizacije svoje voditelje napadale. Tam naj bi govoril človek, ki bi le nam pljuval v skupno skledo. Takih stvari strokovne organizacije niso mogle dopuščati. One so dovolj močne, da bodo dopovedale vsem in vsakemu, da obstoja v naših organizacijah svoboda. Da pa obstoja v njih tudi red, ki določa, da se v okviru organizacij ne sme delati proti njim.

Svobode za rušenje ne dopuščamo v svoji hiši nikomur. Kdor hoče našo hišo rušiti, ga bomo pogнали ven ter mu naročili naj vrši ta posel od zunaj. Tak red vlada povsod in kričavi bandi niti na misel ne pride, da bi šla motiti buržuazne shode, misli pa, da sme motiti shode naših strokovnih organizacij. Je pa tu vmes še ena druga stvar, ki naj jo tudi z vso odkritostjo povemo.

Vsaka politika in zlasti pa strokovna mora računati ne samo z lastnimi silami.

Kdor se obnaša v času protidelavskih izjemnih zakonov tako, kakor se je obnašala v sprevodu in na shodu kopica razgrajacev, ta je ali blazen ali pa ima zloben namen. On more le provocirati, da se obrne vsa sila teh protidelavskih zakonov tudi proti našim strokovnim organizacijam. Provocirati, da se ustvari še tu tisto pogorišče, sredi katerega kraljuje gospoda okrog Enotnosti. On hoče provocirati policijo, da bi onemogočila enkrat za vselej slične manifestacije vsem delavskim organizacijam, samo ker je spravil s svojo glupostjo brez potrebe svoje lastne organizacije pod kolesa reakcije.

Danes nismo več v letu 1918 in delavstvo bo razumelo, kako delo ti in njim podobni elementi vrše.

Mi imamo tu italijanski primer, kjer so spravile take bedaste provokacije, ki so bile v kričeem nasprotju z lastno in tujo močjo, — Mussolinija na krmilo. V Madžarski vlada trinog Horty. In celo na Kitajskem izgleda, da se ta zgodovina ponavlja. Primerjajte s tem razvoj političnih dogodkov v Avstriji, — pa nam povejte, če že ni skrajni čas, da brezobzirno povemo: Slovenskemu delavstvu je te politike dovolj! Slovensko delavstvo je za tisto politiko v svojih organizacijah, ki je omogočila, da so se ponosni praporji njegovih organizacij zopet pojavili na ljubljanskih ulicah. Slovensko delavstvo ni za politiko skrahiranih provokaterjev, ki je privedlo tudi pri nas reakcijo na višek in do tega, da uničujejo policijske oblasti naše stare prapore in izrežejo iz njih napise, tudi kadar so zaprti v zakljenjenih prostorih.

Dr. Sima Marković je vedel, da ne želimo, da na shodu s svojim govorom cepi duhove in ustvarja razdor tam, kjer mora biti enotna manifestacija enotnih strokovnih organizacij. Dr. Sima Marković je moral vedeti, da policija zlasti po kričanju njegove bande v času, ko obstaja zakon o zaščiti države, niti ne more dovoliti njegovega nastopa. On je mogel videti, da na shodu levo orientiranega delavstva ni nihče žalil, temveč da se je šlo napram njemu v popuščanju do skrajnih mej.

Kljub temu je smatral za potrebno, da si nastop izsili. Kakor general, ki je prišel za eno uro v strelne jarke in se postavil tam za tri minute na rob jarka, da pokaže svoj pogum, potem se pa zgubi in pusti, da plača 100 infanterijstov ta njegov žalostni pogum s svojim življenjem.

To je pomanjkanje vsakega čuta odgovornosti, kateremu se je bilo treba upreti.

Naj povemo tu še svoje osebno mnenje, da je bil sodrug urednik lista, v kolikor je v to stvar posegal, pri tem še vse premalo odločen. On je zahteval, da pove zletni odbor v pismu, ki ga je ta dr. S. Marković pisal, da on sicer lahko govori, naj se pa za dovoljenje pri policiji sam pobriha in naj se ne skriva za ledja tistih, ki so prevzeli za potek zleta osebno odgovornost. On je posredoval še v zadnjem momentu na shodu pri policiji, naj bi policija z eventualnim nastopom proti Markoviću ne delala nepotrebne reklame za Markoviča in njegovo kompanijo. Zahvale za tak njegov lojalen nastop, mu ta lažnjiva družba ni ostala dolžna: Ona je začela razširjati takoj po zletu vest, da je interveniral s. Štukelj na shodu pri policijskem zastopniku, naj se s. Marković aretirata.

V tem smislu bo gotovo tudi po listih lagala.

Proti temu laganju naj nastopijo naši sodruzi z vso ostrnostjo. —k.

Kompromitirani voditelji.

Od leta 1918 se ponavlja v delavskem pokretu Slovenije, Jugoslavije in celega sveta ogabna igra, ki bi jo lahko spregledal danes že največji tepec, ki je pa nekateri še vedno niso spregledali.

Vsi, ki so si vzeli za cilj, da razkrajajo delavske organizacije in njih moč, so si rekli: Naperimo vse cevi gnojnice na predstavnike teh organizacij, lažimo, blatimo jih in ko bodo tako oblateni, jim delavstvo ne bo več zaupalo in organizacije bodo šle narazen.

Ta taktika je tam, kjer je delavstvo zrelo, popolnoma skrahirala. Tam je delavstvo takoj vedelo, kak namen ima blatenje voditeljev. Zaupniki so vedeli, da tu ne gre za voditelje, ampak za organizacije, za gladno moč delavstva, ki jo moramo vsi braniti.

Oni so vedeli, da mora vsaka organizacija vse račune s svojimi predstavniki na svojih forumih urediti, na zunaj pa njih blatenja ne more dopuščati. Kjer je delavstvo tako postalo, tam so močne organizacije, »kompromitirani« voditelji pa ni.

Drugeče so delale v povojni dobi nezrele mase jugoslovanskega in tudi slovenskega delavstva. Kadar so naperili sovražniki proti predstavnikom delavstva cevi z gnojnicami, jih je bilo le malo, ki so mislili na odpor. Ker odpora ni bilo, so oblatili polagoma enega za drugim, — tako, da so danes vsi, ki bi bili v stanu organizacije voditi, »kompromitirani« voditelji, delavske

organizacije pa trpijo pri tem ogromno škodo.

Tik pred Vsedelavskim zletom so naperili dekalisti cevi s svojo lažnjivo gnojnico pred vsem na sodruga Štuklja. Sedeja in Makuca, proti katerim so izdali grd letak Splošno zabavlja dan na dan proti delavskim voditeljem nek zmešan meščanski list. (Narodni dnevnik.) Zadnji čas gre glavni napad proti sodrugom, ki iskreno delajo za popolno enotnost delavskega gibanja, ki nekaterim ne gre v račun. Vkljub vsem skušnjam, pa nekateri še mislijo, da smejo soditi, še predno so koga slišali, mesto, da bi vso to igro spregledali. Vsega tega mora biti konec, ne v interesu voditeljev, temveč v interesu delavstva. Mi ne bomo nikdar rešen delavski pokret, dokler se ne bomo vsemu temu ustavili in defetistično blatenje strli.

»Kompromitirani« voditelji, — v Sloveniji je takih »kompromitiranih« voditeljev že za celo vojsko, — so samo znak nezrelosti in neresnosti našega delavskega gibanja. Čas je, da to z brutalno odkritostjo povemo in da prenehamo v svojem pokretu z ubijanjem sodelavcev. Kdor tega ne razume, kdor blatenje pasivno gleda in meče na oblatene krivdo mesto na sebe, kdor je pripravljen žrtvovati, vsak dan na novo najboljši prijatelje nabuhkanemu lumpenproletariatu, ki ne ve, kaj je delo v organizacijah, — ta je nesposoben, ki naj v delavskih organizacijah molči. —k.

Slovenski „komunisti“ proti enotnosti delavstva — ker so zvezani z radikali.

Vsi slovenski dnevniki so pisali dostojno o naših slavnostih — z eno izjemo »Narodnega Dnevnika«, ki je glasilo slovenskih radikalov, pišejo pa vanj — seveda za denar — Gustinčičevi študenti: Hočevar, Grahor i. dr. To glasilo slovenskih radikalov piše skrajno lažljivo o vsedelavskem zletu in — čujte — protestira proti temu, da »komunisti«, neki slovenskemu delavstvu nepoznani Šime Marković ni dobil besede na manifestacijskem shodu. Radikali pravijo, da je bilo delavstvo radi tega jako razburjeno. Na vse pisarjenje »Narodnega Dnevnika« odgovarjamo na kratko:

Vsak naš delavec sedaj vidi, da so naši slavni laži-komunisti zlezli pod okrilje radikalov. Radikali so

znani reakcionarji in nasprotniki socialnega napredka. Zato se jezé, da njihov prijatelj iz Beograda ni imel prilike, da bi na velikem shodu begal slovensko razredno-zavedno delavstvo. Delavstvo odobrava to, da tak agent ni imel besede na Vsedelavskem zletu. Razburja se le nekaj Gustinčičevcev, ki bodo najbrže odslej dobivali manjše denarne podpore preko Beograda, ker se je pač Marković na lastne oči prepričal, da jim je zmanjkalo pristašev. Slovensko delavstvo, organizirano v enotnih strokovnih organizacijah želi Markoviću iztreznjenje v Beogradu, njegovim ljubljanskim prijateljem pa več sreče pri radikalih. Počivajte v miru!

Živela enotnost proletariata.

Film o Vsedelavskem zletu.

Odbor za Vsedelavski zlet je dal izdelati film o vseh delavskih slavnostih v Ljubljani. Gotov bo še ta teden in se predvaja od četrtega 9. tm.

dalje v Ljubljani. Sodrugi iz zunanjih krajev, zahtevajte potom svojih organizacij pri kino-podjetjih, da film naroče.

Ali je bilo 10.000 ljudi na mednar. mitingu?

Ako Gustinčičevci in njihovi radikalni prijatelji (»Enotnost« in »Narodni dnevnik«) ne verjamejo, da je bilo na shodu na Kongresnem trgu 10.000 ljudi, naj gredo trg izmerit in bodo videli, da jih je bilo še čez 10.000, ker so mnogi stali za ograjo »Zvezde«.

Prostor meri 4000 m² in na 1 m² stoji prav komodno četvero ljudi. Vzemimo, da sta stala le po 2¹/₂ človeka, dobimo še vedno 10.000 delavcev za enotne strokovne organizacije, za Gustinčičeve študente pa nič.

Geometer.

Velik Delavski Dom v Ljubljani.

Vlada in mestna občina sta končno odobrila Del. zbornici zidanje lastnega doma.

Z zidavo se bo kmalu pričelo. Stavba bo še letos pod streho, ob prometni Miklošičevi cesti poleg Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

V tem domu bodo dobile lepe pro-

store vse delavske strokovne in kulturne organizacije, preposelni potujoči delavci prenočišča, vse delavstvo pa zabave, okrepčila in razvedrila.

Člani Združenja Delavske Strokovne Zveze smo lahko ponosni na ta najnovejši uspeh našega kluba v Del. zbornici.

Živel Delavski Dom!

Protestni klic in opomin iz revirjev trpljenja

Neznosne razmere, pod katerimi ječi rudarsko delavstvo, zaposleno pri Trb. prem. družbi, so prisilile isto, da je začelo razmišljati, kako priti iz tega obupnega položaja. Tako je zaprosilo Del. zbornico, da je sklicala tozadevne ankete v revirjih, na katerih so zaupniki vseh obstoječih strok. organizacij iznesli svoje pritožbe. Slika, ki se iz teh pritožb vidi, je tako grozna, da si je skoro nemogoče misliti, da se v kulturnem 20. stoletju, sploh kaj takega dogajati more.

Vzemimo danes samo življenske razmere velike večine teh rudarjev in njihovih družin. Rudar, kopač, ki dela po 20 šihotov, na gospodski dnini (Herrenschrift) po 40 Din, zasluži mesečno 800 Din. Od tega se mu odbije: za Del. zbornico, godbo in II. rud. skupino 5 Din; za bolniško blag. 35 Din; za provizijsko blag. 25 Din; davek na ročno delo 30.36 Din; razsvetljava 8 Din; $\frac{1}{2}\%$ takсни davek 4 Din. Skupaj odbitki 107.36 Din. Ostane čisti zaslužek mesečno 692.64 Din. Dnevna čista plača 34.63 Din. Ker pa mora tudi ostale dni uživati hrano ko ne dela, mu pride mesečno na dan za preživljanje in obleko 23.08 Din. Pa vzemimo, da je ta rudar oženjen (to so v ogromni večini) in ima poleg sebe še ženo in dva otroka za preživljati. Tu pride za preživljanje in obleko na osebo dnevno 5.77 Din. Ako pa ima ženo in pet otrok, pa pride na osebo dnevno 3.29 Din. Ni pa še sedaj pri zgoraj navedenih odbitkih všteta odškodnina za žarnice (17 Din) izdatki za nabavo in obrabo orodja, ter raznih kazni, ki so v letu 1926 znašale ogromno svoto 236.590 dinarjev.

To stanje je prisililo delavstvo, da je kljub temu, da so se že vršile

tozadevne ankete, z vso odločnostjo zahtevalo od Z. R. J. še sklicanje protestnih shodov v revirjih T. P. D., da izreče na istih svoje ogorčenje in protest proti skandaloznim razmeram. Z. R. J. se je temu pozivu odzvala. Na teh protestnih shodih, ki so bili izraz odločne odpornosti delavstva v borbi za svoj obstoj, se je enoglasno sprejela naslednja resolucija:

Vedno večja kriza v rudarski industriji Slovenije, ki je prešla v akutni štadij z začetkom leta 1926, je imela za posledico, osobito pri Trboveljski prem. družbi, da je ista neupoštevaje gospodarski položaj svojega delavstva, mu njegove plače reducirala na minimum, ter poleg tega da je reducirala ogromno število istega, še z ostalim uvedla skrajšanje delovnikov, z zahtevo vedno večje storitve. To dejstvo je dalo povod popolni gospodarski propasti delavstva. Predčasna iznemoglost, nenaravno visoko število obolenj, ter velikanska zadolžitev pri trgovcih, so pojavi tega neznosnega stanja, katerega delavstvo absolutno več prenašati ne more.

Vsled tega se zahteva:

1. Da Kr. vlada takoj določi tozadevno komisijo, obstoječo iz predstavnikov vlade, rudarske oblasti, pristojne Delavske zbornice, obstoječih strokovnih organizacij, ter prizadetih samih. Ta komisija naj prouči te neznosne razmere na licu mesta.

2. Na podlagi pri tem dobljenih ugotovitev, se naj odredi vse potrebno za takojšnje vzpostavitev temeljnega eksistenčnega minimuma, po katerem se ima določiti rudarjem plača, ki odgovarja poštemu preživljanju njih in njihovih družin in katerega mora upoštevati tudi Trboveljska prem. družba.

Na vladi je sedaj, da uvidi potrebo spremembe tega neznosnega položaja. Če pa niti sedaj ne bo zapazila, potem pa naj tudi ona nosi odgovornost za posledice, ki znajo iz tega nastati. Zakaj mera trpljenja in potrpežljivosti rudarskega delavstva je polna.

Naše organizacije.

Kovinarji.

Plenum delegatov podružnic Saveza Metalnih Radnika v Sloveniji.

V soboto, dne 4. junija t. l. se je vršil v salonu hotela »Lloyd« plenum delegatov kovinarskih podružnic v Sloveniji.

Centralno upravo sta zastopala s. predsednik Sava Jovanovič in centralni tajnik s. Blagoje Bračinac, člani centralnega odbora ss. Jeran, Bešter ter oblastni tajnik za Hrvatsko in Slavonijo s. Adolf Kunšič.

Strokovno komisijo je zastopal s. C. Štukelj; kot gost pa se je udeležil tega plenuma tudi tajnik nemškoavstrijskega »Metallarbeiterverband«, s. Zechner iz Celovca, ki je pozdravil zborovanje v imenu nemško avstrijskih kovinarjev. S. Zechner je orisal borbo tamošnjih sodrugov, ter povdaril važnost internacionalne organizacije v boju proti internacionalnem kapitalu. Uspehe v ekonomskem in socialnem pogledu so oni mogli doseči le, ker je njihovo članstvo disciplinirano, ima enotno voljo, ter enotno hotenje. Razgalil je razdiralno delo tamošnjih maloštevilnih komunistov, ter pokazal, da se more voditi uspešno borbo proti njim le tam, kjer je dana svoboda govora. Z vzklikom »Živela železna Bernska Internacionala« je zaključil svoj lepi in jedrnat govor.

V informacijo sodrugu iz Celovca je podal s. Bračinac kratek obris situacije, v kako težkem položaju vodimo agitacijo kovinarji v Jugoslaviji. Povedal je, da ima pri nas na naše delavstvo še vedno jako velik upliv klerikalizem, ki je kot zaveznik kapitala, odločen nasprotnik moderniziranja industrijskega delavstva. Razložil je, kako je naše delavstvo še naivno, in lahko dostopno vsakemu frazarenju, kako težko ga je pridobiti za požrtvovalno organizatorično delo.

V imenu Oblastnega odbora je podal poročilo o dosedanjem delovanju s. Vrankar. Obrazložil je težko stališče naših zaupnikov v delavnicah ter napačno ravnanje zaposlenega delavstva, ki mnogokrat ovira pravilno in taktično postopanje svojih zaupnikov. Povdaril je, da je v interesu članstva, da ono da več avtoritete svojim zaupnikom, ter da izvaja

Prava naša domača

Kolinska cikorija

Uamjamči

pristnost in jakost!

striktno navodila, katere prejme od svoje organizacije. Pove, da je bilo izdanih več okrožnic, v katerih se je obrazložil dejanski stan in navodila, kako naj se postopa, da bo delavstvo varovalo svoje interese. Radi tega je potrebno, da se v bodoče napne vse sile, da se preprečijo taki pojavi, podružnični odbori pa morajo one, ki kršijo disciplino v organizaciji, pozvati na odgovornost.

Podal je dejanski položaj po posameznih podružnicah, nakar sta člana kontrole podala svoje poročilo.

Po vsestranski izčrpní debati je plenum soglasno sprejel poročilo o delovanju Oblastnega odbora na znane.

Pri drugi točki je plenum z ozirom na bodoče postopanje sprejel naslednji predlog soglasno:

1. Da se v vseh podružnicah in podjetjih upostavi čim močnejše zaupniške zbere.

2. Edinstvene kolektivne pogodbe je mogoče izvojevati samo takrat, ko se v vseh kovinarskih podjetjih upostavi močna organizacija.

3. Skrbeti za to, da se pritegne v organizacijo čim več vajencev, katerim se ima posvetiti vso pažnjo, da zadobe dovoljno strokovne izobrazbe

4. Vse podružnice imajo striktno postopati po pravilih Saveza in sklepkih kongresa v pogledu članskih prispevkov.

5. Da se v bodoče daje list »Delavec« samo onim članom, ki niso več ko dva tedna v zaostanku s prispevki.

Pri točki raznoterosti so se obravnala še nekatera notranja vprašanja organizacije, nakar je s. predsednik z apelom: »Na delo za pojačanje našega Saveza« zaključil zborovanje.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Konferenca Splošne Del. zveze v Celju se je vršila dne 8. maja tl. v gostilni »Jugoslovane«. Na konferenco so poslane svoje delegate vse večje podružnice in obrati. Za-

stopana je bila tudi Delavska zbornica po sodr. Tokanu. Centralo je zastopal sodr. predsednik Haramina, pokrajinsko tajništvo sodr. Makuc. Za predsednika konference se je izvolilo sodr. Goloba, zapisnikarjem sodr. Makuca.

Sodr. Haramina poda v enournem govoru poročilo centralnega tajništva, ter oriše razmere v Sloveniji pred zedinjenjem in napredek po zedinjenju. Da ni napredek večji, je predvsem vzrok velika industrijska kriza in brezposelnost. Na vsak način pa je treba, da delamo na to, da prodremo v vsako večjo tovarno vključ vsem težkočam. Eden vzrokov je tudi ta, da so bili nekateri tajniki, ki so na račun centrale delali dolgove, ki niso majhni in jih še do danes niso poravnali. (Medklici: pred sodišče s krivci!) Centrala ORSJ je pripravljena žrtvovati vse, da se pokret v Sloveniji dvigne. Da napredujemo, je znak tudi v tem, da je bilo leta 1924. pred zedinjenjem samo 220 članov v Sloveniji, sedaj pa kljub velikim žrtvam in drugim delavskim porazom stalno napredujemo. Navaja številke pri izdatkih, ki jih ima centrala pri listu »Delavec«, koliko se je izdalo podpor, koliko za agitacijo itd. Glavno je, da naš delavec v tovarni ne sme misliti tako, kakor kmet na polju. Treba nam bo še velikega napora, predno bomo imeli vsi skupaj oni pomen, ki ga moramo imeti člani ene velike celote delavskega razreda na zemlji.

Tajniško poročilo poda sodr. Makuc. Iz poročila je razvidno, da je imela SDZJ za Slovenijo v času enega leta veliko in trudapolnega in uspešnega dela, ter da ima zaznamovati nekatere uspehe. V času enega leta se je napravilo 35 intervencij in posredovanj, interveniralo se je radi odpustov iz službe, podaljšanja delovnega časa. Pri steklarjih se je večkrat interveniralo, bilo je tudi par anket, tako zlasti glede tujezemskih delavcev, glede redukcije, vročinskih dokladov itd. Stavile so se tudi zahteve v kemični tovarni v Sevnici, Hrastniku, Rušah, v letarni Ahlin v Ljubljani. Vse polno je bilo intervencij pri bolniški blagajni, pri Delavski zbornici, pri Inšpekciji dela, ter pri različnih občinah, v tem slučaju ne smemo pozabiti, da nam je šla Delavska zbornica vedno na roko, ali kljub vsemu so bili uspehi minimalni.

Pisnimim potom se je posredovalo v 20 slučajih. Na razne oblasti se je odposlalo 36 pisem in vlog. Dopisov je tajništvo dobilo od podružnic in posameznikov 498, od Strokovne komisije 35, od Delavske zbornice 20, od centrale 50, poleg tega je odposlala centrala še raznih kopij 340, skupaj tedaj 989. Poleg tega se je odposlalo na podružnice in posameznike še 740 dopisov, 12 cirkularjev ter na centralo 80, skupno je tedaj odposlalo pokr. tajništvo 822 pisem.

Shodov in sestankov se je izvršilo 90, in sicer: v D. M. v polju 3, v Celju 6, v Mariboru 3, v Trzinu 4, v Zagorju 9, v Zidanem mostu 2, v Litiji 3, v Kranju 6, v Sevnici 10, v Hrastniku 14, v Medvodah 3, v Prevalju 1, v Straži pri Rogatcu 3, v Rušah 3, v Mojstrani 1, v St. Paulu 2, v Rogaški Slatini 3, v Mostah 7, na Viču 3, ter v Zagrebu 3 plenarne seje. Poleg teh shodov in sestankov so se vršili še drugi shodi po drugih okrajih z namenom, da se tudi tam upostavi podružnica.

Zadnje čase se je vpostavila sekcija stavbinskih in opekarških delavcev ter zveza občinskih uslužbencev. Pri stavbincih se dela navadno samo 7 do 8 mesecev v letu, k temu vprašanju, ki je eno najtežjih se bo mogla pečati centralna uprava. Končno je še poročal o nekaterih slučajih podružničnega življenja ter izjavil, ako hočemo napredovati, strmino naše sile. Manj govoriti in več delati. Ne more se samo od vodstva ali zaupnikov zahtevati čudežev, v tovarni dela navadno 100 do 200 in še več delavcev, organiziranih pa je med njimi ena desetina. Ne stavimo si prevelikih zahtev, zahtevajmo

eden od drugega samo to, kar je za sedaj mogoče, in to brez hinavščine in varanja eden drugega.

Nato govori še enkrat sodr. Haramina in s tem je bila dopoldanska konferenca zaključena.

Na popoldanski konferenci so podali poročilo delegati posameznih podružnic. Za tekstilno industrijo v Mariboru kritizira delegat slabe plače zlasti pri ženskah in otrocih. Dela se v tej industriji 12—14 in še več ur dnevno. Sodr. Leš zlasti povdarja potrebo obratnih zaupnikov in zaupnic. Danes nimamo nobenega človeka, na katere bi se v tovarni obrnili.

Za stavbinsko stroko povdarja delegat, koliko truda je bilo, predno se je priborilo Surni delavnik. Danes, ko ga imamo, smo ž njim nezadovoljni, in to ne radi tega, ker premalo delamo, temveč radi premalega zaslužka. Naša naloga v bodoče mora biti, uikomur nič obljubovati, obljuba dela dolg. Delavstvo se mora prepričati brez vsake obljube, da delavske zmagne ne bo, povišanje plač ne bo, dokler se ne združimo in združeni to zahtevamo. Centralna uprava se mora zavzeti zato, da se za stavbinsko stroko izdela nov pravilnik, ker naša stroka je zaposlena samo 7 do 8 mesecev letno. Zastopnik občinskih delavcev je povdarjal težko stališče, ki ga imajo delavci, ne samo v Mariboru, temveč tudi po drugih občinah.

Zastopnik kemičnih delavcev v Hrastniku in Celju povdarja potrebo, da se ponovno organizirajo, pravi kaj hočemo tarnati in zabavljati čez organizacijo, ko je nas pa tako malo, ki smo pripravljani za organizacijo tudi nekaj žrtvovati. Zastopnik papirniških delavcev pove, koliko se jih hoče pri tej industriji reducirati, ter jalove vzroke, ki se jih zato navaja.

Sodrugi steklarji iz Zagorja, Hrastnika, Rogaške Slatine ter Straže povdarjajo težkoče, redukcije, ter vedno, na novo prihajajoče tuzemske delavce v Slovenijo, s tem dajo povod, da se odpusti domače steklarje. Predlagajo, da se to razmerje končno veljavno razčisti in naj se ponovno skliče steklarska konferenca.

Zastopnik kemične tovarne v Rušah se pritožuje čez centralno upravo, da dobio vedno premalo lista, da se vrši premalo shodov in sestankov, zadnji čas se je stavilo tudi zahteve na ravnateljstvo tovarne. Tozadnevna intervencija se vrši 10. maja.

Ko govorijo še nekateri drugi ss., ki pa radi odmerjenega prostora ne moramo objaviti vseh govorov, odgovarja sodr. Haramina na nekatera vprašanja, katera so bila stavljena od strani zaupnikov. Graja razmere, ki se vršijo v nekaterih steklarnah od strani delodajalcev. Končno stavi še sodr. Makuc nekatere predloge za lažje in uspešnejše delo pri podružnicah. Resolucije in predloge bodo dobile posamezne podružnice potom cirkularjev.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Ruše. Zapisnik o pogajanjih med ravnateljstvom tovarne za dušik v Rušah in zastopniki delavstva in delavske zbornice, dne 10. maja tl.

Navzoči: Za tovarniško ravnateljstvo gg. inž. Mader in Krejči, za Splošno delavsko zvezo Jugoslavije, Vilim Haramina, za Delavsko zbornico Rudolf Golouh.

Pogajanja so se vršila na osnovi resolucije, ki je bila sprejeta na zborovanjih tovarniškega delavstva dne 28. in 29. marca tl. in ki je bila dostavljena ravnateljstvu tovarne in Delavski zbornici v Ljubljani.

Glede prve točke resolucije, ki zahteva, da se barake očistijo, se je sklenilo, da se bo stanovanje očistilo vsem onim strankam, ki to žele. Radikalno se bodo osnažila tudi stanovanja samskih delavcev. Vsem strankam, zlasti pa samskim stanovalcem, se nalaga, da bolj pazijo na čistost svojih stanovanj.

Glede druge točke o znižanju stanarine v starih in v novih hišah, se je sklenilo, naj Delavska zbornica predloži vodstvu tovarne elaborat o višinskem sorazmerju stanarine pri ostalih industrijskih podjetjih v Sloveniji, ki imajo istotako lastne stanovanjske hiše. Elaborat se bo predložil Upravnemu svetu tovarne za dušik. Da preskrbi svoje nastavljenice s primernimi stanovanji, bo podjetje zgradilo v najkrajšem času še dve novi hiši s 24 stanovanji.

Glede tretje in četrte točke se je sklenilo, da bodo uživali pri sprejemanju na delo prednost oni delavci, ki se vračajo iz vojaške službe, in ki so že bili prej zaposleni v tovarni. Le v gotovih slučajih, ki se bodo zaupnikom na zahtevo pojasnili, se bo odstopilo od te maksime. Delavec, ki je pred odhodom k vojakom vršil v redu svojo službo, in daje tudi po povratku vzgled, da jo hoče in nadalje v redu vršiti, se bo sprejel zopet v službo pod istimi plačilnimi pogoji kot prej.

Točka pet, ki zahteva, da se po enomesečni zaposlitvi plača minimalna mezda po določilih kolektivne pogodbe, t. j. Din 4.30 na uro, je bila sprejeta.

Glede šeste točke, odnosno 40% prašne doklade, so se navzoči zedinili na naslednji formulaciji te točke: »V slučaju posebno težkega dela se prašna doklada regulira dogovorno med vodstvom obrata in obratnimi zaupniki«.

Glede sedme točke, ki zahteva izboljšanje kopalniških naprav, se je konstatiralo, da je to obratno vodstvo že izvršilo.

Glede osme točke, odnosno ventilatorja pri lomilcih, ki je pokvarjen, je vodstvo že naročilo nov modernejši ventilator, ki se bo še letos montiral. Začeli so se istočasno izdajati ustni robci, kakor je že bilo prej v navadi.

Glede devete točke, se je konstatiralo, da se kava še vedno daje delavcem, ki jo žele. Dajala se bo i vnaprej, in se bo uredil prostor za kuhanje in izdajanje kave.

Glede desete točke, ki graja pretepanje delavcev od strani predelavca Rečnika, se je konstatiralo, da je leta prenehal pretepati in da je bil s strani obratnega vodstva ostro posvarjen, čim je vodstvo izvedelo za njegovo postopanje. Pojasnil se je tudi slučaj izbatinane delavca Velcerja. Vodstvo bo vedno strogo nastopilo v vseh podobnih slučajih.

Glede posteljne oprave se je vodstvo izjavilo pripravljeno, prodajati isto proti plačilu na obroke vsem zanesljivim nastavljenecem v obratu, bili samski ali poročeni.

Tudi bo obratno vodstvo gledalo, da se kasneje zgradi hiša i za samce ter istotako skupna obednica.

Povečalo se bo tudi število omaric za obleke. Sklenilo se je končno, da naj se vse sporne zadeve in želje rešujejo dogovorno med obratnim vodstvom in obratnimi zaupniki.

Delavcem se je priporočala paznja na tovarniške rokavice, za katere mora izdajati obrat mesečno neprijetno visoko vsoto. — To znači lep uspeh naše organizacije.

Tržič. (Shod lesnih delavcev.) V nedeljo, dne 8. maja t. l. se je vršil tukaj dobro obiskani shod lesnih delavcev. Na shodu je poročal sodrug Erjavec iz Ljubljane o pomenu strokovne organizacije in vzbujal članstvo k solidarnosti in delu za procvit in povzdigo delavskega razreda. Dalje je poročal o starostnem zavarovanju, kakega pomena je za delavstvo v slučaju njegove obolelosti ali nezgode. Nato je obrazložil načrte vsedelavskega zleta in obenem apeliral na članstvo, da se tega izleta udeleže. K besedi se je oglašil sodr. Vehovec, kateri je v jedrnatih besedah orisal stanje delavstva vobče, kako v mizernem stanju se nahaja. Dalje je predložil nam sosednjemu Avstrijo, kako vztrajno se tamošnji sodrugi borijo za interese delavstva. H koncu svojega govora je vzbujal člane za strokovno organizacijo, ker le potom strokovne organizacije je upanje, da si zboljšamo vsakdanje življenje.

Hrastnik. Kolesarji so se pričeli živo zanimati in pripravljati, da ustanovijo delavski kolesarski klub tudi v Hrastniku. To bode podružnični klub I. delavskih Mariborskih kolesarjev. V nedeljo, dne 22. tm. so priredili izlet v Sevnico, na katerega so povabili klub kolesarjev iz Zagorja, radi ovirajočih okolištin pa sta se udeležila od njih samo dva. Točno ob 7. uri zjutraj se je zbralo pred gostilno Dernovšek 24 kolesarjev, ki so se ob lepem jutranjem vremenu ob 7.1/2 uri napotili proti Sevnici. V pozdrav k ustanovitvi kluba v Hrastniku je bil med Zid, mostom postavljen slavolok. Po povratku iz Sevnice so imeli svoj sestanek in si izvolili pripravljalni odbor do ustanovitve običnega zbora. S. Groznik iz Zagorja pa je tolmačil klubova pravila, med drugim je pozival ss., da pride v sredo t. j. 24. tm. zastopnik iz Maribora vsled vlaganja pravil. Videti je, da vlada veliko zanimanje in veselje za ustanovitev del. kolesarskega kluba, kateremu želimo mnogo uspehov.

Zahvala. Najskrepejše se zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam, zaposlenim v tovarni K. I. D. na Jesenicah, Javorniku in Dobravi, za zbrani znesek Din 741.50 (sedemstoštirideseteden dinar in 50 par) ker so mi tem potom pomagali v trenutku, ko sem bil vsled svojega proletarskega razrednega prepričanja obsojen na zapor in na poravnavo sodnijskih stroškov. S sodružnim pozdravom! — Janko Mlakar, Jesenice-Fuzine.

KJE SE NAJBOLJŠE KUPI,
JE BREZ DVOMA ZNANO
„PRI NIZKI CENI“
IGN. ŽARGI, LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 3

LOVRO REBOLJ
Kranj 38, Slovenija
priporoča vsakovrstno
konfekcijo za moške;
solidno in cenol!
Sprejema naročila po meri.

Parna žaga
V. Scagnetti
Ljubljana.

Sodrugi!
Zahtevajte po vseh
brivnicah, kavarnah,
gostilnah „Delavca“!
„Delavec“ naj ne
manjka v nobenem
javnem lokalu!

Priporočamo testenine

ki so najboljše.

„KVERTA“
družba z o. z.

Tvornica kuvert in konfenkcijske papirja. — Specijalna izdelava prozornih kuvert z okenci.
**LJUBLJANA—VOŽARSKI
POT 1. KARLOVSKA C. 2**

Vse vrste poslovnih knjig in šolske potrebščine Vam nudi s prvovrstnimi izdelki
A. JANEŽIČ, LJUBLJANA
FLORIJANSKA ULICA ŠT. 14
knjigovoznica, industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig

Najboljše in najtrpežnejše čevlje vseh vrst lastno-ročnega izdelka in najceneje dobiš le pri tvrdki

„DOKO“ I. ČARMAN
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9 (na dvorišču).
Zahtevajte ilustrirani cenik franco.

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril
DALMATINSKO KLET na Starem trgu šte. 28.
all Galusovo nabrežje šte. 27.
Točim pristna dalmatinska vina: črno à 10 Din, belo à 12 Din, opollo à 11 Din. Priporočam se cenjenemu občinstvu za obilen obisk
Marijan Borčič, Ljubljana.

Velika predtiskarija ženskih ročnih del, mehanično umetno vezenje

Matek & Mikeš
LJUBLJANA
Dalmatinova ul. št. 13.

OBLEKE
Izgotovljene in po meri se dobe najceneje pri tvrdki
Davorin Bizjak
Ljubljana, Stari trg št. 8

Jos. Olup, Ljubljana
Stari trg 1 in 2
priporoča svojo trgovino z manufakturnim blagom in moškimi oblekami domačega izdelka po najnižjih cenah. Tudi obleke po naročilu se najhitreje in najceneje izvršujejo.

PRIPOROČAMO VAM
„PUCH“ KOLESA
ki so najtrpežnejša! — Solidna cena; tudi na obroke
Ign. Vok, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7

Stara tovarna nogavic in pletenin
M. FRANZL sin
Ljubljana, Privoz šte. 10.
priporoča svoje prvovrstne izdelke po znatno znižanih cenah. — Sprejema se tudi bombaž in volna v pletenje.

Pralnica in likalnica
Karol Hamann
LJUBLJANA, Mestni trg 8, na dvorišču.